

Το αυθεντικό ήθος της χριστιανικής ζωής

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Η μελέτη της θεολόγου Νίκης Νικολάου για τη σχέση της θεολογικής ανθρωπολογίας με τη Βιοηθική (προηγούμενη δημοσίευση: www.pemptousia.gr/?p=89589), προχωρά στην παρουσίαση της Ορθόδοξης Χριστιανικής Ηθικής και του ήθους που αυτή προβάλλει.

Πηγή:<http://athirma.gr/>

2. Η Ορθόδοξη χριστιανική ηθική

2.1 Η Ορθόδοξη χριστιανική ηθική

Η Ορθοδοξία δεν έχει αναπτύξει την ηθική ως ιδιαίτερο κλάδο της θεολογίας. « Η κοινωνική ηθική και η πνευματική ζωή ποτέ δε θεωρήθηκαν ανεξάρτητα η μία από την άλλη, ακριβώς επειδή η ορθόδοξη ηθική είναι κοινωνική από τη φύση της »[225]. Το νόημά της, αντλείται από τη ζωή των πρώτων χριστιανών. Οι χριστιανοί συνήθως συνδέανε την ηθική με τις δογματικές αλήθειες, γιατί τα δόγματα περικλείουν νοήματα με μεγάλη σημασία για την αλήθεια και την ύπαρξη του ανθρώπου, ενώ αποκαλύπτουν καίριες αλήθειες από τις οποίες εξαρτάται η ανθρώπινη ύπαρξη[226]. Γενικότερα, η χριστιανική ηθική πηγάζει μέσα από τη Γραφή και την Ιερά Παράδοση, πηγές οι οποίες προσδίδουν την αυθεντικότητα στο

χριστιανικό ήθος[227]. Επιπλέον, η ηθική αφορά και σε άλλους κλάδους της θεολογίας, όπως είναι το εκκλησιαστικό δίκαιο, η εκκλησιαστική ιστορία, η βιβλική και πατερική θεολογία.

*«Με τον όρο θεολογική ηθική, εννοείται η ηθική που συμπεριλαμβάνει όλες τις θεωρίες, οι οποίες θεμελιώνουν την ηθική ποιότητα μιας πράξης από το κατά πόσο αντιστοιχεί στο θέλημα του Θεού»[228]. Ως χριστιανική ηθική θεωρείται ο θεωρητικός κλάδος που ενασχολείται με θέματα όπως περί των αρετών, περί του αυτεξουσίου και περί του επικοινωνιακού πράττειν, των οποίων οι αρχετυπικές καταβολές εντοπίζονται στη θεία υπερφυσική περιοχή[229]. Πολλά είναι τα επίθετα χαρακτηρίζουν αυτού του είδους ηθικής, αλλά στην εργασία θα χρησιμοποιηθεί η έκφραση *χριστιανική ηθική*, εννοώντας την ηθική όπως εκφράζεται στην Ορθόδοξη Καθολική και Αποστολική Εκκλησία.*

2.2 Οι απαρχές και ο οικουμενικός χαρακτήρας του χριστιανικού ήθους

Κατά τα πρώτα χριστιανικά χρόνια, οι χριστιανοί αποτελούσαν μειονότητα ανάμεσα στον μη χριστιανικό κόσμο. Αντιμετώπιζαν καταπιέσεις και διωγμούς και πρόταγμα των χριστιανών ήταν ότι όποιος δεν μπορούσε να προσφέρει τη ζωή του στον Χριστό, δεν ήταν αληθινός χριστιανός. Έτσι άρχισε να διαμορφώνεται η χριστιανική ηθική. Άμεσες επιπτώσεις στην ηθική διδασκαλία, είχε και ο εσχατολογικός προσανατολισμός της εποχής εκείνης[230].

Με τη διάδοση του Χριστιανισμού και την εισροή των εθνικών στον Χριστιανισμό, οι χριστιανοί έπαψαν να αποτελούν μειονότητα, αλλά άρχισε να παρατηρείται χαλάρωση του αρχικού ενθουσιαστικού και θυσιαστικού πνεύματος. Αυτές οι δύο συνθήκες θεωρήθηκε ότι, οδήγησαν αφενός στην ανάπτυξη του μοναχισμού και αφετέρου στην ανασκευή των αιρέσεων που αφορούσαν στον Τριαδικό Θεό και στο πρόσωπο του Χριστού. Οι Τριαδολογικές και οι Χριστολογικές αιρετικές δοξασίες, επηρέασαν τόσο τη δογματική όσο και την ηθική διδασκαλία της Εκκλησίας.

Με την αντιαιρετική δράση των Πατέρων της Εκκλησίας, τονίστηκε η υπερβατική φύση του Χριστού. Φανερώθηκε, έτσι, το Ορθόδοξο ήθος και ταυτόχρονα τονίστηκε η σχέση του ανθρώπου με τον Χριστό. Η εμφάνιση των αιρέσεων, δηλαδή, αποτέλεσε την αφορμή να διατυπωθεί το Χριστολογικό δόγμα. Με τη διατύπωση αυτού του δόγματος, εκτός από το θεολογικό νόημα, αναδύθηκε το ανθρωπολογικό και ηθικό νόημα. Η χριστιανική ηθική, προέκυψε από τη σάρκωση του Θεού-Λόγου και για αυτό χαρακτηρίζεται ως θεοκεντρική και χριστοκεντρική.

Επιπλέον, έχει δυναμικό και οικουμενικό χαρακτήρα, δηλαδή δεν αναφέρεται σε συγκεκριμένη φυλή ή κοινωνική ομάδα. Για αυτό και κατά τη διάρκεια της πρωτοχριστιανικής περιόδου, η χριστιανική ηθική ξεκίνησε ως αντιηθική σε σχέση με την ηθική του εξωχριστιανικού κόσμου, αφού απευθυνόταν σε όλο τον κόσμο και όχι σε κάποια συγκεκριμένη φυλή. Να σημειωθεί ότι η λέξη αντιηθική χρησιμοποιείται με αναφορά στο πνεύμα και όχι στη μορφή[231]. Η Παράδοση της Ορθόδοξης Εκκλησίας, «εκφράζει την αλήθεια του ανθρώπινου ήθους όταν αναφέρεται όχι στην ηθική βελτίωση του χαρακτήρα και της κοινωνικής συμπεριφοράς ή στη μεταφυσική ανταμοιβή και αξιομισθία αλλά στο γεγονός της σωτηρίας»[232].

Πρέπει, να προσθέσουμε ότι το χριστιανικό ήθος, διακρίνεται για την αγάπη προς τον Θεό και προς όλους ανεξαιρέτως του ανθρώπους[233]. Το πιο ουσιώδες στοιχείο στη ζωή του χριστιανού, είναι η απόκτηση του ήθους κατά το πνεύμα και τις αρχές της διδασκαλίας του Κυρίου. Ο Χριστός αποτελεί το θεμέλιο και το αρχέτυπο του χριστιανικού ήθους. Η χριστιανική ηθική δεν είναι μια απλή εξωτερική κοινωνική συμπεριφορά, αλλά μια στάση ψυχής από την οποία παράγεται η συμπεριφορά[234].

[Συνεχίζεται]

[225] Νικόλαος Γ. Κόιος, *Ηθική θεώρηση των τεχνικών παρεμβάσεων στο ανθρώπινο γονιδίωμα*, ό.π., σ. 231

[226] Σταύρος Γιαγκάζογλου, *Το Ορθόδοξο Ήθος*, στο Κ. Αγόρας κ.α., *Πίστη και Βίωμα της Ορθοδοξίας, Τόμος Α Δόγμα, Πνευματικότητα και Ήθος της Ορθοδοξίας*, (Πάτρα: ΕΑΠ, 2002), σ. 154

[227] Απόστολος Β. Νικολαΐδης, *Προβληματισμοί Χριστιανικού Ήθους*, ό.π., σ. 43

[228] Στο ίδιο, σ. 27

[229] Ηλίας Τεμπέλης, Χρήστος Τερέζης, *Οι έννοιες Ουσία – Φύσις, Πρόσωπον – Υπόστασις στην Νεοπλατωνική Φιλοσοφία και στην Ορθόδοξη Θεολογία*, ό.π., σ. 266

[230] Γεώργιος Ι. Μαντζαρίδης, *Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού*, (Θεσσαλονίκη: Π.Σ. Πουρναράς, 2010⁵), σ. 229

[231] Στο ίδιο, σ. 227

[232] Σταύρος Γιαγκάζογλου, *Το Ορθόδοξο Ήθος*, ό.π., σ. 153

[233] Θωμάς Αντ. Ιωαννίδης, *Άνθρωπος και κόσμος κατά τον Απόστολο Παύλο*, (Θεσσαλονίκη: Π.Σ. Πουρναράς, 2008), σ. 82

[234] Pavel Chirila, Mihai Valica, *Το χριστιανικό νοσοκομείο, εισαγωγή στη χριστιανική ιατρική*, μτφ Αναστασία Μπαλιάκου, 2010 (Βουκουρέστι: Christiana, 2004), σ. 124